

Llegat fotogràfic

**Martí Gasull Coral
i Martí Gasull Avellán**

*"Dedicat a la Pilar, en Bernat
i especialment a en Martí, que seria molt feliç
de veure aquesta exposició."*

Martí Gasull Avellán

Museu de Montserrat

08199 Abadia de Montserrat

Tel. 00 34 938 777 745

www.museudemontserrat.com

© Text: J. Corredor-Matheos i Bernat Gasull Roig

© Imatges: Martí Gasull Coral i Martí Gasull Avellán

Disseny gràfic: www.victoroliva.com

Impremta: Alpres SL

Coordinació: Raül Maigí

D. L. B 10090 - 2016

Edició: Montserrat, maig 2016

COBERTA

Martí Gasull Coral

Portal de la Pau

Barcelona, final dels anys 40

CONTRACOBERTA

Martí Gasull Avellán

Antoni Tàpies

1995

PORTADA

Martí Gasull Coral

Passejada de diumenge

Port de Barcelona, anys 50

LLEGAT FOTOGRÀFIC

**MARTÍ GASULL CORAL
i MARTÍ GASULL AVELLÁN**

MUSEU DE MONTSERRAT

12 DE MAIG - 11 DE SETEMBRE DE 2016

Dos creadors de la fotografia **allunyats i pròxims** en el temps

Fotografies de dos creadors que saben veure en profunditat una realitat immediata que, capficats pels nostres afers diaris, els altres no sabem percebre. Capacitat del fotògraf realment creatiu que, en moments moltes vegades imprevisibles, sap extreure matèria artística de qualsevol situació. Martí Gasull Coral i Martí Gasull Avellán ens mostren també en les seves obres el pas de l'acció que ha tingut l'art en el temps transcorregut d'una generació a l'altra. Dels anys anteriors a la guerra civil, quan les avantguardes mantenien la il·lusió en una transformació de l'art i del món, a la modernitat difícil que es va anar configurant enmig de les dificultats socials i artístiques establertes per la dictadura franquista i la recuperada democràcia. Tot això conscients que, en el moment de realitzar una fotografia, l'acció del fotògraf és aturar el temps, però d'una manera més manifesta que en qualsevol altre art.

Què aconsegueix el creador fotogràfic amb el seu treball, que pot semblar fàcil i no ho és? Fer-nos descobrir, per sorpresa, allò que crèiem conèixer. En la fotografia queda molt clar un fet que no sempre és apreciable en la pintura i l'escultura: que l'obra d'art parteix sempre de la realitat per crear-ne una altra de diferent, encara que pugui semblar que es tracta de la mateixa. Perquè l'obra artística, en totes les seves manifestacions, és un fet nou que ens obre a un altre espai.

Què tenen en comú Gasull pare i Gasull fill? Al meu parer, que tots dos parteixen del món que considerem real, on

estableixen les seves referències. Però, si un té com a camp de treball la ciutat, els seus espais, els seus habitants i els seus objectes, l'altre centra la seva atenció en el retrat. Gasull Coral, inspirat en unes avantguardes que varen portar a terme una gran renovació en la història de la fotografia, cerca el joc de la llum i l'ombra en carrers, espais oberts sota un cel de tardor o el fum de la màquina de vapor del tren, agafant per sorpresa allò que és més senzill: un angle determinat d'una casa, uns fanals, uns racons humils, uns nens que ens miren. Éssers, coses, situacions que, per sorpresa, es transformen als nostres ulls en una altra cosa.

Martí Gasull Coral, 1958.

Els retrats de Martí Gasull Avellán no han estat trobats en espais molt diferents ni corresponen a personatges de qualsevol camp, sinó d'uns àmbits concrets: pintors, escultors i altres artistes plàstics, poetes, polítics. I, pel fet que es tracta de personatges reconeguts, trobem que aquestes figures resulten, d'entrada, més realistes. El fotògraf, però, ha sabut aprofundir en la visió de cada personatge i la sorpresa, la creativitat, es dona en la manera com ha expressat el que té cada un d'ells de més característic i diferent, de personal. Les fotografies constitueixen una mostra de l'art català d'un llarg període: dels que varen formar part de la primera generació renovadora que va aparèixer després de la guerra civil, com els pintors Josep Guinovart i Joan Hernández Pijuan, a les generacions següents, com Sergi Aguilar, Riera i Aragó, Madola. I, amb els pintors i escultors, un historiador de l'art com Daniel Giralte-Miracle, els músics Xavier Benguerel i Mestres Quadreny, els poetes J. V. Foix i Joan Brossa, o els artistes d'altres països Kounellis i Christo.

Aquesta exposició, que correspon a dues èpoques diferents, posa de relleu la diferent empremta que cada moment històric ha posat a les col·leccions dels seus autors, Martí Gasull Coral i Martí Gasull Avellán i, per la seva qualitat, constata el que té l'art de permanent, d'eina valuosa per al descobriment del món i de nosaltres mateixos.

J. Corredor-Matheos, crític d'art

L'esperit de l'art en una fotografia

Fer de la fotografia una obra d'art o captar l'empremta de l'art i de l'artista en una fotografia: aquesta és l'essència d'aquesta exposició. Martí Gasull Coral i Martí Gasull Avellán no són encaixadors d'instant: són cercadors de l'instant, de la llum, de l'enquadrament, de l'espera, del moviment. I si tot plegat no hi és, ho creen, ho provoquen. Dibuixen mentalment la imatge, amb premeditació, i desapareixen.

Martí Gasull Coral (Barcelona, 1919-1994)

De menut, quan entrava a cals avis, m'impressionava la imponent vitrina atapeïda de copes i medalles amb inscripcions de premis i més premis de fotografia. I, tanmateix, pràcticament mai no havia vist mon avi fent una fotografia. Als anys vint, el besavi Manel va dur una càmera a casa. Al seu fill ben aviat se li va encomanar l'afecció. Una casualitat la va convertir en ofici i dèria. Fou un petit error de transcripció a l'entrar a files durant la guerra dins la *Lleva del biberó*. Allí on hi havia posat "comptable i taquígraf" –destresa que tanmateix dominava a gran velocitat– es va convertir en comptable i fotògraf. Va acabar treballant per al centre de documentació de la República al Castell de Samalús. Després de l'exili al camp d'Argelers (Rosselló) i d'un llarg servei militar amb el nou règim a Tànger i a les Canàries, va tornar a Barcelona per

consolidar l'ofici. Era la postguerra. Dins l'entorn de l'Agrupació fotogràfica de Catalunya, d'on n'era membre des de l'any 1945, va començar a crear, a fer art. De matí, abans d'entrar a la feina, sobretot entre el Pilar i Tots Sants, quan la llum era més especial, sortia amb la càmera a la mà a la recerca d'instants i atmosferes. En acabat feia de comptable per al Col·legi de l'Art Major de la Seda, a l'edifici del Gremi de Velers. A la tarda anava a l'estudi compartit del Portal de l'Àngel per exercir de retratista i fotògraf industrial. I al vespre es tancava al laboratori que havia muntat a ca seva, entre cubetes, fixadors, emulsions i paper, per fer més feina i perfilar, amorosir, modelar... les obres del matí. En poc temps va esdevenir un referent de la fotografia creativa del moment, especialment amb un gran prestigi com a tècnic de laboratori. No només positivava les seves fotografies, sinó les d'altres fotògrafs destacats del moment com Maspons, Ubiña o Masdéu. Fou dels primers fotògrafs de Barcelona que va positivar amb paper color. Tot plegat fins al 1959. Llavors, de cop i volta, va deixar aquell món d'imatges creatives i concursos. Un nou projecte l'aclapararia de ple: la creació d'un taller ocupacional, capdavanter en aquell moment, per a persones amb disminució psíquica, en atenció a un del seus fills.

Més enllà dels concursos i d'una petita mostra en una exposició col·lectiva a la sala Píscolabis de Barcelona el 1987, no ha estat fins ara, l'any 2015 a la galeria d'art El quadern robat i ara amb aquesta exposició, que l'obra del meu avi, mestre juganer de la llum i de l'instant, ha estat redescoberta. Gairebé totes les fotografies de l'exposició són exemplars únics, muntades sobre cartolina i positivades per ell mateix entre els anys 40 i 50 sobre paper baritat, emulsionat amb sals de plata. Algunes han estat redescobertes fa relativament poc en un traster pel seu fill Martí. Una ombra, un objecte, un joc de posicions, de mides, un subtil detall o un enginyós retrat ens fan adonar que la fotografia també pot ser poesia. Com ha dit fa poc Jordi Solà al diari cultural *Núvol* arran de l'exposició de 2015, "descobrir l'obra d'un mestre de la fotografia no passa cada dia. És un petit miracle o bé la resolució d'una injustícia". Som a temps encara de refer la injustícia.

Martí Gasull Avellán (Barcelona, 1944)

El laboratori del pare era un món obscur i de normes estrictes, d'olors perpètuës, bidons, líquids, capses aplatades de tota mida. Tot a tocar d'un espai diàfan amb llums potents, fons replegats, patracols pesants i uns hostes de curta durada: quadres, escultures... art. Als quatre anys ja entrava a la cambra fosca de revelat de son pare, al vuit va tenir la primera Kodak, als deu acompanyava son pare en els passejos de cap de setmana de fotografia creativa, als dotze revelava al laboratori. La primera càmera de debò, una Voigtlander Prominent, la va tenir als catorze. Un any després ja feia reportatges i fotografia industrial. Però no fou fins als anys setanta que s'endinsava en el món de la fotografia especialitzada en art; de tota mena: escultura, pintura, arquitectura, peces de museu... des de llibres incunables a obres de gran format. I fer fotografia

d'art és entendre la mirada de l'observador i l'essència de l'artista. Allò que l'art transmet, allò que es percep en els sentits i s'elabora en el cap, cal plasmar-ho en una fotografia. L'escultor veu l'obra en un tot i el fotògraf cal que s'endinsi en el seu pensament, que copsi el desig i l'essència, la llum, els volums... I mon pare ho feia, de cadascun dels artistes, i hi posava la tècnica. Al llarg dels anys ha participat en més de 1.000 llibres i catàlegs per a artistes, museus, col·leccions, institucions públiques i privades o editorials per al gran públic.

Autoretrat

Martí Gasull Avellán, 1994.

to. Resultat: tres hores jugant a fer fotos". Per això, més enllà del gest i l'esperit de l'artista, les imatges traspuen una dissimulada admiració, amistat i afecte mutus, oimés en casos com els de Perejaume, Brossa, Tàpies, Subirachs, Guinovart, Plensa, Riera i Aragó, Borrell, Vaquero, Capdevila, Giralt-Miracle, Hernández Pijuan, Ràfols-Casamada, Esther Boix... La majoria estan fetes amb Hasselblad, però també amb Nikon i Linhof 9x12 i són ampliacions sobre paper a partir del digital. Avui, aquí, per uns moments, no mirem l'obra, sinó el gest amagat del creador: l'artista sota l'esguard del fotògraf.

La quarantena de fotografies exposades són fetes entre els anys setanta i el 2014. Pertanyen al gruix de més de 4.000 negatius que, un cop jubilat, va cedir al Macba, prestats en dipòsit, tots ells de fotos d'artistes que mon pare ha tractat, conegut, o fins i tot ha establert una amistat ferma i estreta. Com ell mateix diu, són "sorgides del vici de fotògraf". A voltes són fruit d'un imprevist: "Un dia em truca en Guinovart i em diu: «Martí, estic a Barcelona i m'han demanat una foto. Puc venir al teu estudi i en un minut me'n fas una?» Prou, li contes-

Bernat Gasull Roig

Martí Gasull Coral

Paraigua per a dues

Barcelona, anys 50

Positiu de l'època, sobre paper baritat

Martí Gasull Coral

Línies trencades

Anys 50

Positiu de l'època, sobre paper baritat

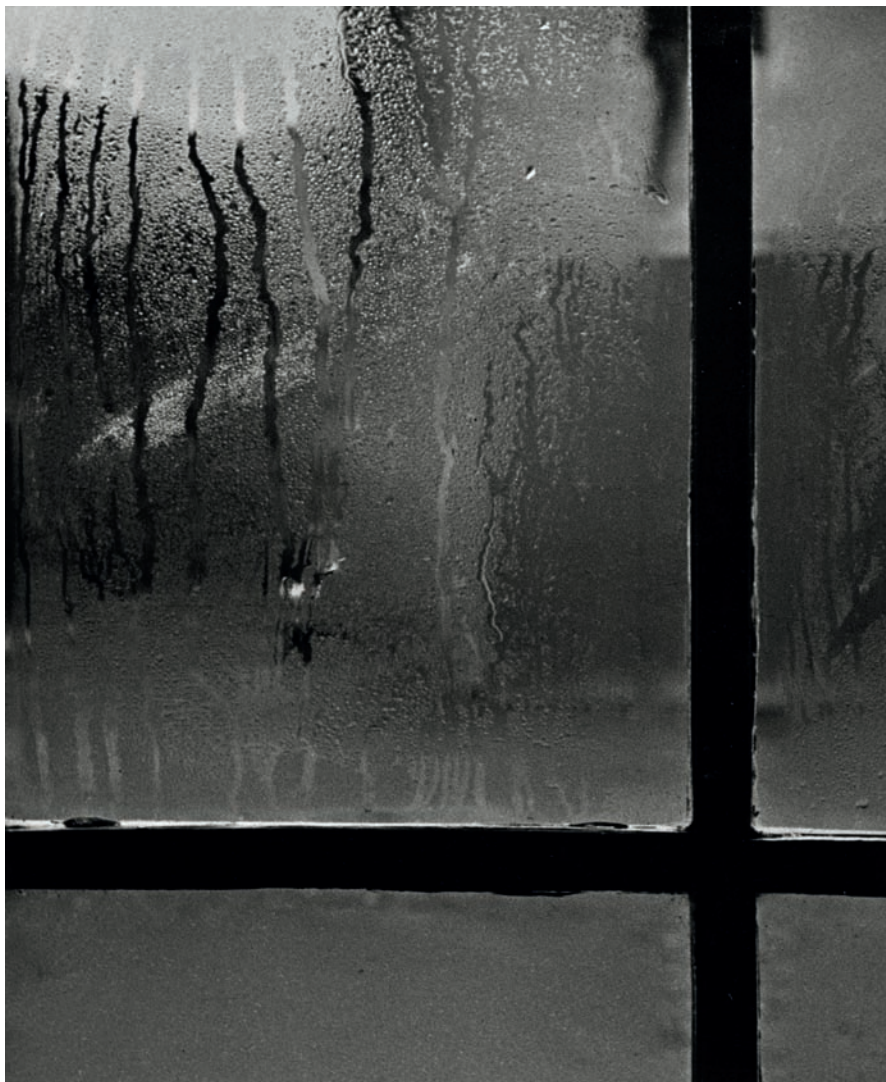

Martí Gasull Coral

Conceptual

Anys 50

Positiu de l'època, sobre paper baritat

Martí Gasull Coral

Llàgrimes d'hivern

Montesquiu, anys 50

Positiu de l'època, sobre paper baritat

Martí Gasull Coral

Fantasmagòrica, assaig sobre l'aberració

Anys 50

Positiu de l'època, sobre paper baritat

Martí Gasull Coral

Ansietat

Montesquiú, any 1952

Positiu de l'època, sobre paper baritat

Martí Gasull Coral

Simpatia

Any 1950

Positivat de l'època, sobre paper baritat

Martí Gasull Coral

Transparència a Aiguablava

Aiguablava, Begur, any 1955

Positiu de l'època, sobre paper baritat

Martí Gasull Coral

Portal de la Pau

Barcelona, final dels anys 40

Martí Gasull Avellán

Joan Brossa

1996

Martí Gasull Avellán

José Corredor-Matheos

1989

Martí Gasull Avellán

Maria Girona
1988

Martí Gasull Avellán

Josep Guinovart

1983

Martí Gasull Avellán

Joan Hernández Pijuan

1982

Martí Gasull Avellán

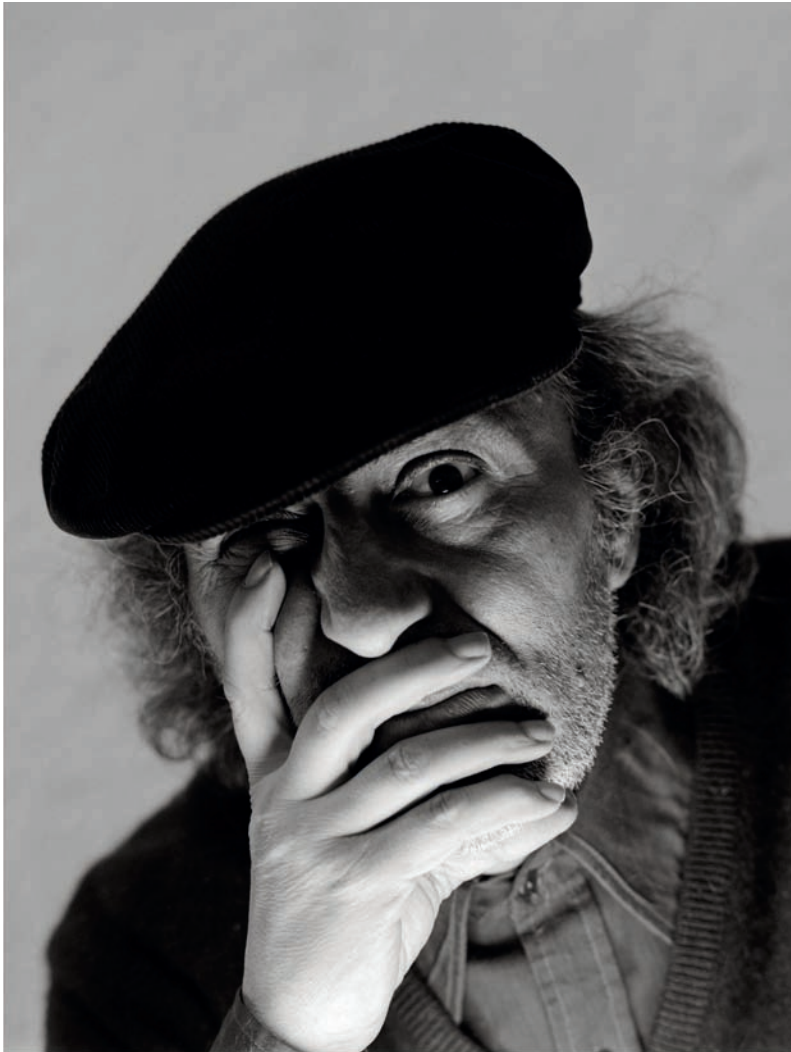
Joan Miró i Francesc Català-Roca
1976

Martí Gasull Avellán

Jaume Plensa

2011

Martí Gasull Avellán

Joan Ponç

1977

Martí Gasull Avellán

Albert Ràfols-Casamada

2002

Martí Gasull Avellán

Antoni Tàpies

1995

Martí Gasull Coral

Neix a Barcelona el 30 de maig de 1919. Estudia a l'escola pública catalana de la Generalitat entre 1931 i 1937, i ben aviat comença a desenvolupar la seva afecció per la fotografia. L'any 1945 entra com a comptable al Col·legi de l'Art Major de la Seda. Membre de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya, es presenta a diferents concursos de fotografia, mentre al mateix temps obre un estudi fotogràfic amb un soci en un pis al Portal de l'Àngel de Barcelona. En un primer moment es dedica bàsicament a fer retrats però també comença a fer fotografies per a catàlegs. A casa seva munta un laboratori i un petit plató, on treballa tardes i nits, positivant imatges per a altres fotògrafs, i revelant diapositives per a botigues com Casa Arpi, entre altres. El 1959 deixa de concórrer a concursos per dedicar-se plenament al seu fill petit discapacitat i, juntament amb altres famílies, crea el Taller Sant Jordi per atendre'ls. Amb el seu fill gran continua col·laborant amb la fotografia professional i, a partir de 1964, intensifica la feina de comptable, quan aquest ja es dedica plenament a la fotografia artística. Durant els deu anys més actius amb la fotografia creativa, Gasull Coral va guanyar més de 150 premis, entre ells el Premi d'Honor del Saló-Concurs de l'Escola d'Enginyeria de Barcelona (1951) i el segon premi Nector de nades. Mor el 26 de febrer de 1994.

Martí Gasull Avellán

Neix el 4 d'abril de 1944 a Barcelona. El 1949 entra a La Salle Comtal, on cursa parvulari, primària, un curs de comerç i cinc de peritatge mercantil. Des de ben petit viu molt estretament el món de la fotografia a través del seu pare, tant al laboratori com fent feines de fotografia industrial amb ell i, sobretot, aprenent tècniques de revelat de color i diapositives (*ektachrome*) i la interpretació de la llum. Des de 1960 es dedica al reportatge social amb alguns col·laboradors i amb el seu soci, Esteve Llanes. Més tard es decanta cap a feines de qualitat del món industrial i publicitari. A partir dels anys 70 descobreix el món de l'art i queda impressionat de la creativitat d'aquest col·lectiu. Assumeix el repte d'interpretar la tasca dels artistes i adapta tota la tècnica i mitjans de la fotografia per reflectir el caràcter de l'univers artístic de totes les èpoques, aprenent de fotògrafs d'aquell temps com Català-Roca i Ramon Calvet i, sobretot, dels mateixos artistes, com Tàpies, Subirachs, Guinovart, Aguilar, Plensa, Riera i Aragó, Brossa i tants altres. Això el porta a fer centenars de milers de fotografies, gairebé sempre amb càmeres de gran format, principalment d'obres d'art, que s'han publicat a multitud de llibres i catàlegs. Als inicis del nou mil·lenni, Gasull Avellán fa el salt obligat a la fotografia digital i manté les col·laboracions que ha desenvolupat durant els últims 22 anys.

